

استفاده از پیام رسان ها؛ فرصت یا تهدید؟

۳. **ریسک نفوذ و مهندسی اجتماعی:** پیام رسان ها همواره در معرض خطر نفوذ بدافزار، فیشینگ و مهندسی اجتماعی قرار دارند که می تواند امنیت کاربران را به خطر اندازد.

۴. **نمود کنترل سازمانی و حسابرسی:** برخلاف سیستم های ارتباطی رسمی، در پیام رسان ها امکان ثبت گزارش، نظارت و پیگیری قانونی داخلی معمولاً وجود ندارد. این مسئله ناشی از خلأهای قانونی در این حوزه در کشور است.

بروز چنین اتفاقی در آمریکا که مدعی برتری در حوزه های سایبری در دنیاست نکات وجهی را برای جامعه بین الملل به دنبال دارد؛ به طور کلی استفاده از پیام رسان های عمومی برای مباحث امنیتی و اطلاعات طبقه بندی شده، به رغم مزایای فنی و عملیاتی، ریسک پذیری و در بسیاری موارد نامناسب تلقی می شود. توصیه می شود که دولت ها و نهادهای امنیتی از پلتفرم های اختصاصی، بومی سازی شده و دارای پروتکل های امنیتی داخلی استفاده کنند. از سوی دیگر تدوین سیاست جامع ارتباطات دیجیتال در نهادهای حساس، آموزش امنیت سایبری به کاربران و به کارگیری فناوری های بومی امن، از الزامات حیاتی برای کاهش ریسک های امنیتی در فضای ارتباطات رمزنگاری شده است.

ناخواسته افراد غیرمجاز به گروه های محرمانه، یا ارسال سهوی داده ها می تواند منجر به افشای اطلاعات طبقه بندی شده شود.

۲. **اتکا به زیرساخت های غیر بومی:** بسیاری از پیام رسان ها توسط شرکت های خارجی اداره می شوند. حتی در صورت استفاده از رمزنگاری، متادیتا (مانند زمان ارسال پیام و طرفین مکالمه) ممکن است قابل بازیابی باشد.

را ارائه می دهند اما مخاطرات قابل توجهی نیز با خود به همراه دارند که در صورت بی توجهی، ممکن است تبعات امنیتی جبران ناپذیری به دنبال داشته باشد.

مخاطرات و چالش های امنیتی استفاده از پیام رسان ها را می توان به صورت زیر تقسیم بندی کرد:

۱. **اشتباهات انسانی:** به کارگیری پیام رسان ها مستعد خطاهای انسانی است؛ برای مثال، اضافه شدن

سیده راضیه طاهریان

خبرنگار

با گسترش استفاده از پیام رسان های رمزنگاری شده در میان مسئولان دولتی، این پرسش به وجود آمده که آیا این ابزارهای ارتباطی، با وجود مزایای فنی و سرعت بالا، برای تبادل اطلاعات امنیتی مناسب هستند؟ این گزارش به بررسی ابعاد مختلف این موضوع، از جمله فرصت ها، چالش ها و راهکارهای جایگزین می پردازد.

چندش پیش جفری گلدبرگ، سردبیر نشریه آتلانتیک فاش کرد که از طریق پیام رسان سیگنال اطلاعاتی درباره حمله نظامی آمریکا علیه یمن دریافت کرده است. ظاهراً آقای گلدبرگ به اشتباه عضو یک گروه

متشکل از اعضای ارشد دولت ترامپ در

این پیام رسان شده که در آن درباره

جزئیات و شرایط حمله هوایی

به یمن بحث می شده و این

خبرنگار در جریان اسرار نظامی

این حمله قرار گرفته است.

استفاده از پیام رسان های

رمزنگاری شده برای تبادل اطلاعات در

میان مقامات ارشد دولت ها و نهادهای

امنیتی، موضوعی بحث برانگیز و چندبُعدی

است. این ابزارها گرچه در برخی شرایط مزایایی

دورزدن قانون به سبک استارلینک

متعدد دیگر در آخرین جلسه هیات تنظیم مقررات جهانی که در آذر ۱۴۰۳ برگزار شد، هیات جهانی همچنان مصوبات قبلی خود را تأیید کرد و از آمریکا و نروژ خواست تا نسبت به اجرای مصوبات پیشین اقدام کنند.

با وجود آرای متعدد باهم آمریکا زیر بار قطع دسترسی کاربران غیرقانونی استارلینک در ایران نرفت؛ در همین راستا ایران شکایت دیگری را برای اتحادیه جهانی مخابرات (ITU) تنظیم کرد که در اقدامی تازه، اتحادیه جهانی مخابرات بار دیگر با رأی گیری رسمی، به درخواست دولت ایران پاسخ مثبت داد و تأکید کرد که شرکت هایی مانند استارلینک بدون دریافت مجوز از دولت ایران، حق فعالیت در این کشور را ندارند.

همراهی کشورهای دیگر با ایران در

برابر اینترنت بدون مجوز

بعد از اعلام عمومی غیرقانونی بودن فعالیت استارلینک در ایران، مشخص شد که ایران در این مسیر تنها نیست. کشورهای مانند هند، پاکستان، ویتنام و حتی برخی کشورهای آفریقایی نیز مواضعی مشابه اتخاذ کرده اند. این کشورها هشدار داده اند که ارائه خدمات اینترنتی بدون مجوز، نقض حاکمیت ملی تلقی می شود و با تبعات حقوقی روبه رو خواهد شد. با این وجود، در برخی از این کشورها، مشابه ایران، کاربران عادی نیز برای عبور از محدودیت ها به چنین خدماتی نیاز دارند.

با به وجود آمدن یک اجماع جهانی علیه فعالیت

مستندات کشورمان، اعلام شد که طبق مصوبات این هیات و نهادهای اقماری آن، اسپیس ایکس برای ارائه خدمات در کشورمان مکلف به دریافت مجوز از رگولاتوری است. در جلسه ۹۴ این هیات که در آبان ۱۴۰۲ برگزار شد، رگولاتور نروژ در پاسخ به مکاتبات هیات تنظیم مقررات جهانی اعلام کرد که اسپیس ایکس در ایران خدمات ارائه نمی کند و پایانه های مورد اشاره ایران به صورت قاچاق وارد این کشور شده است. بعد از برگزاری جلسات

ستار هاشمی، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در توضیح این مسأله گفته بود که از فناوری های جدید حتما استقبال می کند؛ اما قواعد پذیرفته شده ای که در عرصه بین الملل وجود دارند باید مدنظر قرار گیرد.

رای صریح هیات جهانی تنظیم مقررات رادیویی به نفع ایران

در جلسه ۹۲ هیات جهانی تنظیم مقررات رادیویی که از ۲۰ تا ۲۴ مارس ۲۰۲۳ برگزار شد، پس از بررسی

محمد حسین کشاورزی

خبرنگار

در دوسال گذشته با شدت یافتن فعالیت های شرکت آمریکایی اسپیس ایکس و توسعه استارلینک در دنیا، این فناوری به صورت غیرقانونی در ایران توسعه یافت؛ اما طبق قوانین بین الملل باید این فعالیت ها با مجوز ایران اتفاق بیفتد؛ ولی این شرکت آمریکایی تاکنون از این مسأله خودداری کرده است. مجله اقتصادی فوربس در آذرماه ۱۴۰۳ اعلام کرد که بیش از ۲۰ هزار اشتراک استارلینک در ایران وجود دارد و در دی ماه ۱۴۰۳، انجمن تجارت الکترونیکی تعداد اشتراک فعال استارلینک در ایران را دست کم ۳۰ هزار و تعداد کاربران آن را بیش از ۱۰۰ هزار نفر اعلام کرد، اما گزارش های اخیر حاکی از آن است که تا روزهای نخستین فروردین ۱۴۰۴، تعداد اشتراک های استارلینک در ایران به حدود ۴۰ تا ۵۰ هزار رسیده است.

با توسعه استارلینک و افزایش دسترسی جهانی به اینترنت ماهواره ای، چالش هایی در حوزه حاکمیت ملی، امنیت اطلاعات و انحصار قانونی پدید آمد که ایران هم یکی از کشورهای معترض به نقض قوانین ملی توسط استارلینک بود. در همین راستا وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در سال گذشته شکایتی را خطاب به ITU (اتحادیه بین المللی مخابرات) و هیات جهانی تنظیم مقررات رادیویی (RRB) تنظیم کرده و خواستار توقف فعالیت استارلینک در ایران شد.

STARLINK